

Inhoudstafel

1. Voor een eerlijke, warme, duurzame en rechtvaardige samenleving	2
2. Structurele Oplossingen	4
A. Herverdeling	
B. Onderwijs	
3. Gevolgen van armoede en hoe ze in te dijken	8
A. Sociaal	
B. Tewerkstelling	
C. Gezondheid	
D. Huisvesting	
E. Schuldbemiddeling	
F. Energie	
G. Mobiliteit	
H. Communicatie	
I. Voeding	
J. Steun tegen misbruik	

1. Voor een eerlijke, warme, duurzame en rechtvaardige samenleving

De laatste jaren is armoede en sociale ongelijkheid te hoog. Niet alleen in Vlaanderen en in België, maar zowat over de hele wereld. Verschillende mechanismen in onze maatschappij doen die ongelijkheid vaak ongemerkt verder toenemen.

Velen gaan er van uit dat iedereen gelijk aan de start komt, maar verschillende onderzoeken wijzen uit dat je sociaaleconomische status bepalend is voor je latere leven. Ongelijkheid begint dus van meet af aan, en is niet het gevolg van eigen falen of het niet grijpen van kansen.

20,8% van de Belgische bevolking loopt volgens de Europese armoede-indicator het 'risico op armoede of sociale uitsluiting'. Op basis van hun inkomen behoort 15,1 % van de Belgische bevolking tot de groep met een armoederisico, 5,1% van de bevolking leeft met ernstige materiële tekorten. Dat betekent dat ze over onvoldoende middelen beschikken om in de basisbehoeftes te voorzien. 10,4% van het totaal aantal geboorten in Vlaanderen in de periode 2010–2012 vond plaats in een kansarm gezin, leert ons de kansarmoede-index van Kind en Gezin. Dit percentage is sinds 2005 opvallend gestegen.

Bovendien beschikt vandaag een zeer klein deel van de samenleving over meer kapitaal en middelen dan al de rest. In plaats van via belastingen tot een rechtvaardige herverdeling van deze middelen te komen, blijkt uit recente schandalen dat de rijksten vaak bitter weinig belastingen betalen. Ze ontspringen meestal de dans via tal van achterpoortjes in ons fiscaal rechtssysteem. Voor Jong Groen is een eerlijke en rechtvaardige herverdeling van de welvaart die gecreëerd wordt door iedereen dan ook prioritair.

Om een einde te maken aan deze wantoestanden moet de overheid in de eerste plaats structurele maatregelen nemen. In het tweede deel van de tekst gaan we dieper in op de maatregelen die volgens Jong Groen prioritair zijn om armoede en ongelijkheid in de samenleving te bestrijden.

Om armoede in deze tekst te definiëren, gebruiken we de definitie van Vranken, onderzoeker aan centrum OASes (Ongelijkheid, Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad):

*“Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over **meerdere gebieden** van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt de armen van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Deze kloof kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen.”*

Uit deze definitie kan men afleiden dat armoede een veelzijdig gegeven is, dat betekent dat het zich op verschillende gebieden van het leven laat gelden. Armoede is niet enkel een inkomensprobleem, maar brengt ook moeilijkheden met zich mee op vlak van huisvesting, gezondheidszorg, mobiliteit, energie, voeding, enzovoort. Daar komt nog eens bij dat de problemen elkaar vaak versterken. Omdat armoede een veelzijdig karakter heeft, formuleert Jong Groen beleidsmaatregelen op verschillende domeinen. Enkel met een geïntegreerde aanpak kunnen we armoede de wereld uit helpen. Dit is dan ook de focus van het derde deel van onze tekst. Armoede vereist maatwerk. De laatste jaren is

armoede sterk verjongd, vergrijsd, vervrouwelijkt en verkleurd. Specifieke aandacht voor al deze doelgroepen is nodig.

De Europese doelstellingen over armoede zijn gekend (het aantal mensen in de EU voor wie armoede of uitsluiting dreigt, moet met 20 miljoen dalen) maar België haalt ze verhoudingsgewijs vooralsnog niet. Een schande voor onze welvarende samenleving, hoog tijd ook om deze problematiek ten gronde aan te pakken. Wij willen een duidelijk signaal geven dat het beter moet. Jong Groen geeft met dit congres alvast een aanzet. Deze tekst stelt niet alleen verschillende maatregelen voor om armoede en sociale ongelijkheid weg te werken, maar formuleert ook heel wat beleidsmaatregelen die de gevolgen van armoede moeten bestrijden. Deze congres tekst geeft met andere woorden een visie op een eerlijkere, warmere, duurzamere en (meer) rechtvaardige samenleving in België.

2. Structurele Oplossingen

In de eerste plaats moeten er structurele maatregelen genomen worden om armoede en sociale ongelijkheid de wereld uit te helpen. De overheid heeft sterke welvaartinstrumenten in handen die in België al een groot armoede-reducerend effect hebben. Zorgen dat iedereen in onze samenleving een inkomen heeft dat voldoet om een menswaardig bestaan te leiden, is voor Jong Groen het minimum. Tegelijkertijd pleit Jong Groen voor een betere herverdeling via het basisinkomen en meer aandacht voor jongeren in armoede in het onderwijs, om armoede echt structureel weg te werken.

A. Herverdeling

Eén van de grootste problemen die mensen in armoede ervaren is financiële armoede, het gebrek aan geld. Om hieraan een einde te maken moet er een basisloon zijn voor iedere Belg van geboorte tot wanneer men overlijdt. Op deze manier verdwijnt financiële armoede en vervangen we complexe structuren van sociale tarieven en het toekennen van uitkeringen met een simpele en duidelijke maatregel. Het is wel belangrijk dat het basisinkomen voldoende hoog is. Jong Groen pleit er daarom voor dat het basisinkomen voldoet aan de budgetstandaard. Die standaard geeft weer welk inkomen mensen nodig hebben om op een kwalitatieve manier te participeren aan de samenleving.

Voorstel A.1

Elke burger krijgt een basisinkomen dat voldoet aan de budgetstandaard en geïndexeerd wordt. Dit basisinkomen is lager bij de geboorte, maar neemt toe tot op de leeftijd van 18 jaar. Alle vormen van uitkeringen en sociale tarieven worden geschrapt met uitzondering van een toelage voor mensen met een handicap of een langdurige ziekte die extra financiële middelen vereist. De personenbelasting wordt verhoogd voor de hogere lonen opdat het toekennen van het basisinkomen geen extra netto loon geeft aan deze klasse. Wanneer blijkt dat een persoon op het einde van de maand niet over voldoende geld beschikt om te voorzien in zijn levensonderhoud worden er twee stappen ondernomen:

1. De persoon zijn basisloon wordt wekelijks (of desnoods dagelijks) gestort zonder meerkost.

2. De persoon wordt begeleid op het vlak van financieel beheer indien hij/zij dit wenst. Dit kan dan leiden tot de opheffing van 1.

Een eerlijk fiscaal systeem is meer dan nodig. Niet alleen omdat goede sociale voorzieningen hoge belastinginkomsten vereisen, maar ook omdat belastingen het middel bij uitstek zijn om herverdeling te realiseren. Daarom legt Jong Groen volgende voorstellen op tafel:

Voorstel A.2.

We voeren, bij voorkeur op wereldniveau, een vermogenswinstbelasting in. Op die manier dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten.

Voorstel A.3.

De bestrijding van fraude is een topprioriteit. Om deze te realiseren investeren we in inspectiediensten. Ten tweede moet men schijnondernemingen, waarin financiële constructies vervat zitten, aanpakken. Het ontlopen van belastingen kan niet langer ongestraft blijven. Tenslotte moet de

huidige wetgeving strikter geïnterpreteerd worden en moet er een einde komen aan de regionale en provinciale verschillen in de striktheid en frequentie van de controles.

Een taks op financiële transacties kan zorgen voor een sterke herverdeling van rijk naar arm. De financiële transactietaks (FTT) is een belasting voor de financiële markten. Deze belasting wordt betaald op aandelen, obligaties, wisselkoersen ... De taks blijft beperkt tot transacties op de financiële markten. Dat betekent dat transacties door gewone consumenten, bankverrichtingen en kortetermijnleningen tussen banken niet belast wordt. Waar de Tobintaks enkel munttransacties belast (het wisselen van een munt in een andere) gaat de FTT veel verder met een belasting op alle financiële transacties op de financiële markten.

Voorstel A.4.

We voeren een FTT in op Europees niveau.

B. Onderwijs

De beste weg uit de armoede is via tewerkstelling. De kortste weg naar een job is via het onderwijs. Maar studeren is voor mensen in armoede vaak niet evident. Inschrijvingskosten zijn vaak duur, de studie-omstandigheden niet altijd ideaal. De overheid kan van meet af aan extra ondersteuning bieden zodat jongeren met een moeilijker achtergrond ook een succesvolle schoolloopbaan hebben.

Voorstel B.1.

Elke school (zowel lager-, secundair-, als hoger onderwijs) heeft een medewerker die voltijds leerlingen met problemen begeleidt (armoede, psychische problemen ...). Grote scholen hebben een voltijdse medewerker in dienst en kleinere scholen werken samen. Deze zorgmedewerker wordt aangesteld door de school zelf (intern) en maakt dus geen deel uit van het CLB. De zorgmedewerker heeft een passende opleiding achter de rug (bijvoorbeeld jeugdpsychologen, orthopedagogen ...).

Voorstel B.2.

Omdat jongeren die in armoede leven thuis niet altijd over alle materiële leerbenodigdheden beschikken, voorziet elke school (zowel lager, secundair als hoger onderwijs) een specifiek lokaal dat daaraan tegemoet komt. In het lokaal staan computers waaraan gewerkt kan worden, ook na de schooluren. Verder voorziet de school een uitleendienst van boeken en ander lesmateriaal.

Voorstel B.3.

Scholen (zowel lager als secundair onderwijs) moeten een communicatiebeleid uitwerken voor moeilijk bereikbare ouders. Ze communiceren om die reden niet enkel digitaal, maar bieden waar nodig alternatieven aan.

Voorstel B.4.

Scholen (zowel lager als secundair onderwijs) worden aangemoedigd een brede werking op te zetten met andere instanties, waaronder armoedeverenigingen. Zo is er een voortdurende interactie en kan het best mogelijke onderwijs worden aangeboden.

De combinatie van studeren met werken moet financieel haalbaar zijn. Tot nu was de vaste studiekost €61,9. Niet-beursstudenten betalen daarbovenop €9,3 per studiepunt. Voor een voltijdse student (60 studiepunten) komt dat op een inschrijvingsbedrag van €619,9. De huidige regering

verhoogde de vaste studiekost tot €105 voor beursstudenten en €230 voor niet-beursstudenten. Ook de prijs per opgenomen studiepunt stijgt enorm naar €11 per opgenomen studiepunt. Je studies spreiden over meerdere jaren en combineren met een job wordt dus voor velen, en zeker voor mensen met minder middelen, quasi onbetaalbaar.

Voorstel B.5.

Het vaste studiebedrag dat elke student betaalt hoger onderwijs blijft op het huidige bedrag van €61,9 liggen, ongeacht het aantal studiepunten. Zo wordt de kost van studeren ook over een langere periode draaglijk. Het inschrijvingsgeld mag enkel verhoogd worden als die verhoging rechtstreeks de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt.

Op dit moment hebben we slechts drie categorieën in ons beurssysteem. Daardoor verdienen veel gezinnen net dat beetje te veel om een beurs te ontvangen. Om het systeem eerlijker te maken, moeten we gaan naar een meer uitgebreide schaal. Bovendien zou een studiebeurs voor een tweede master ook mogelijk moeten zijn.

Voorstel B.6

Het beurssysteem voor hoger en secundair onderwijs wordt aangepast naar een meer geleidelijke schaal. Studiebeurzen worden ook bij een tweede master toegekend.

Ook wie met een leefloon moet rondkomen, heeft het recht om een goede studie naar keuze te volgen. Vandaag botsen veel studenten echter op de willekeur waarmee sommige OCMW's leeflonen toekennen aan (toekomstige) studenten. Ook blijven sociale, psychische en familiale problemen voor veel mensen vaak een groot obstakel om hogere studies te volgen én succesvol af te ronden. Daarom moeten de volgende punten gerealiseerd worden:

Voorstel B.7.

Gemeenschapshuizen¹ krijgen uniforme criteria opgelegd waaraan mensen met een leefloon die hogere studies willen volgen, moeten voldoen. Zo maken we een einde aan de huidige willekeurige behandeling door de OCMW's. De criteria moeten soepel genoeg zijn om mensen die dat echt willen, te laten studeren, zonder daarom misbruik toe te laten.

Voorstel B.8.

De criteria houden rekening met eventuele (psychische en lichamelijke) gezondheidsproblemen die de studies kunnen hinderen. Het kan bijvoorbeeld niet dat een student zonder leefloon valt omdat hij/zij tijdelijk minder kan presteren door een burn-out of een depressie.

We moeten ook rekening houden met de familiale achtergrond. Wie opgroeit in armoede heeft doorgaans minder kans om te leren hoe je moet studeren, terwijl hij/zij toch de capaciteiten heeft om een studie af te ronden.

Voorstel B.9.

Bewijzen die aantonen dat de student verantwoordelijkheidszin heeft en de wil om te werken aan

---

¹ Jong Groen pleit in het deel 'Gevolgen van armoede en hoe ze in te dijken' (voorstel H.3) voor de oprichting van een Gemeenschapshuis. Dit Gemeenschapshuis zou het huidige OCMW moeten vervangen. Het doel is een publiek trefpunt te creëren, die ook allerlei andere organisaties huisvest.

zijn/haar toekomst zijn voldoende om zijn/haar leefloon toe te kennen. Uiteraard moeten studenten die in aanmerking komen voor een leefloon ook voldoen aan de gebruikelijke toelatingsvoorwaarden voor de studierichting.

Voorstel B.10.

De studiekeuze moet werkelijk vrij zijn. De enige verplichting is dat het om een officieel erkende studierichting gaat.

3. Gevolgen van armoede en hoe ze in te dijken

A. Sociaal isolement doorbreken

Mensen in armoede zitten vaak in een vicieuze cirkel. Wie in armoede leeft kan minder participeren in de samenleving en geraakt daardoor in sociaal isolement. Met ingrijpende gevolgen: stress, lichamelijke en/of mentale klachten, depressie, verslavingsproblematiek en een gevoel van machteloosheid en schaamte dat op sociaal-emotioneel vlak vernietigende gevolgen heeft. Dit komt zowel bij ouderen als bij jongeren voor. Al te vaak is er onvoldoende interactie tussen mensen uit verschillende klassen en ontstaat er groepsvorming tussen personen met eenzelfde sociale achtergrond: er is enkel horizontale verbinding. Verticale verbinding is echter even belangrijk en biedt kansen om de ervaringen uit te wisselen, mensen uit verschillende sociaaleconomische achtergronden moeten met elkaar in contact komen. In de eerste plaats moet deze verbinding gebeuren in het onderwijs:

Voorstel A.1.

Elke school moet zoveel mogelijk een doorsnede zijn van de maatschappij. Men moet er naar streven om de verschillende groepen in de gemeente vertegenwoordigd te hebben op elke school. We breiden daarom het systeem dat in bepaalde gebieden al bestaat uit. Ouders en/of kinderen kunnen drie of meer voorkeurscholen aanduiden. Daarna wijst het Centraal Aanmeldingsregister op basis van vooraf vastgelegde criteria de kinderen aan een school toe, en dit zowel voor het kleuter, het lager als het secundair onderwijs. Zo kan het Centraal Aanmeldingsregister erover waken dat kinderen en jongeren van verschillende achtergronden op eenzelfde school terecht komen. Het systeem garandeert dat leerlingen steeds de mogelijkheid hebben in de buurt naar school te gaan.

Voorstel A.2.

Scholen maken meer werk van interscolaire activiteiten.

Voorstel A.3

Sociale activiteiten en projecten worden in het leerplan van alle scholen opgenomen, in het kader van de ontwikkeling van een maatschappelijk bewustzijn. We voeren daarom een vak 'burgerzin/maatschappijleer' in waar leerlingen leren en praten over maatschappelijke kwesties zoals armoede en ongelijkheid. Leerkrachten kunnen leerlingen met persoonlijke problemen doorverwijzen naar een juiste instantie. Aangezien het enige expertise vergt om in dergelijke situaties juist te handelen, moet dat aspect in alle lerarenopleidingen worden opgenomen.

Voorstel A.4.

Om scholen zoveel mogelijk een doorsnede van de maatschappij te laten zijn, willen we de negatieve connotatie bij de technische en beroepsrichtingen wegwerken. Dit willen we door de hervorming van het secundair onderwijs, waardoor ASO, TSO, KSO en BSO worden afgeschaft. Daarnaast willen we een verplichte tweeledige stage voor alle scholieren in de derde graad. Die moet bestaan uit een stage

waarbij de scholier een job moet uitvoeren waar je een hoger diploma voor nodig hebt en een job waarbij je geen hoger diploma voor nodig hebt.

Ook binnen de vrijetijdsbesteding en het vrijwilligerswerk moet er verder nagedacht worden op welke manier er een grote samenhang tussen verschillende mensen in de samenleving verkregen kan worden.

Voorstel A.5.

Vrijetijdsbesteding en verenigingen worden voor iedereen makkelijk toegankelijk. Alle verenigingen met een vrijetijdsaanbod laten op kosten van het Gemeenschapshuis (cfr. infra) kinderen in armoede of op de grens van armoede gratis of goedkoper deelnemen. Ook stellen ze alle middelen ter beschikking aan die leden, zonder dat een verschil in kwaliteit merkbaar is.

Voorstel A.6.

Een burgerdienst wordt meer gepromoot door de overheid door een kleine vrijwilligersvergoeding toe te kennen. Bovendien kan de burgerdienst van een periode van minimaal 2 maanden door middel van een certificaat een bijkomende noot zijn voor op je cv.

Daarnaast moet ook vrijwilligerswerk worden ondersteund. Mensen worden aangespoord om tussen hun 16 en 65 gedurende 5 maanden één dag in de week gemeenschapswerk te doen. Hiervoor kunnen ze gebruik maken van gedeeltelijke loopbaanonderbreking. Gemeenschapshuizen faciliteren de toegang voor mensen in kansarmoede tot vrijwilligerswerk en trachten daarbij een netwerk uit te bouwen met vrijwilligersorganisaties. Op die manier komt iedereen in contact met mensen uit verschillende achtergronden.

B. Tewerkstellingsbeleid

We moeten vermijden dat mensen in een neerwaartse spiraal terecht komen. Mensen in armoede geraken moeilijker aan werk en zonder werk beland je al snel in de armoede. Een job zorgt ervoor dat mensen actief blijven en anderen ontmoeten. Niet iedereen heeft echter dezelfde fysieke en psychologische capaciteiten. De overheid moet ervoor zorgen dat mensen actief worden volgens hun eigen competenties. Opdat mensen met plezier gaan werken en niet vergaan in een voor hen deprimerende job, moet de overheid mensen de mogelijkheid geven om nieuwe richtingen in te slaan. Mensen in armoede kunnen zo hun eigen capaciteiten vinden en zullen gemotiveerder werken. Om dit te bewerkstelligen promoot Jong Groen meer jobs op maat en meer inzet op tewerkstelling voor iedereen.

Voorstel B.1.

De overheid maakt leercontracten mogelijk door ze fiscaal aantrekkelijker te maken voor bedrijven. Een leercontract betekent dat je in de praktijk meeloopt in een bedrijf. Dit kan leiden tot een win-win-win: mensen kunnen aan het werk, ze leren bij in een beschermde omgeving en leveren een bijdrage aan een bedrijf. Dit leercontract moet gevolgd worden door een feitelijke tewerkstelling. We mogen immers niet evolueren naar mini-jobs of goedkope krachten. Uitzonderingen zijn mogelijk indien de werkgever grondig kan motiveren waarom een werknemer niet geschikt is voor de job, de

werknemer zelf niet meer geïnteresseerd blijkt te zijn of wanneer werknemer en werkgever onderling beslissen de samenwerking te beëindigen.

Arbeidszorg is vrijwillig onbetaald werk onder begeleiding. Arbeidszorg is er voor mensen die omwille van persoons- en/of maatschappij gebonden redenen niet kunnen werken in het regulier of beschermend tewerkstellingscircuit (bv. sociale en beschutte werkplaatsen). Jong Groen wil dit initiatief dat in handen van vzw's ligt verder optimaliseren.

Voorstel B.2.

De overheid verleent administratieve en fiscale steun op aanvraag van arbeidszorg. Arbeidszorg biedt arbeidsmatige activiteiten aan in een werkomgeving die op productie of op dienstverlening is gericht.

De economie moet in zijn geheel anders bekeken worden. Er moet een economie op mensenmaat gecreëerd worden die oog heeft voor het welzijn van mens en natuur. Op die manier realiseren we direct ook de creatie van een groot aantal menselijke jobs, ook voor technisch en praktisch geschoolden.

Voorstel B.3.

Er moet sterk ingezet worden op het groene model van de economie. Hierin wordt er sterk gefocust op korte keten, lokale en kleinschalige ondernemingen, arbeidsintensieve bio-landbouw en groene energie. Tegelijk bevordert het ook de verticale integratie. Door de creatie van concrete, ingenieuze en tegelijk vernieuwende (pilot)projecten zijn zowel kortgeschoolden, technici als hoogopgeleiden in constante interactie met elkaar. Ze dienen constant terug te koppelen om hun duurzaam project tot een goed te brengen. Dit is een win-win-win: goed voor het milieu, de werknemers/bedrijven en de sociale mobiliteit.

Lasten op arbeid zijn hoog in ons land, hetgeen bedrijven twee keer doet nadenken voor ze investeren in een vacature. Een reden waarom bedrijven wel graag investeren in ons land is het hoge opleidingsniveau. De loonlasten voor hoogopgeleiden vormen daarom een minder groot probleem. Jong Groen wil dat de loonlasten voor kortopgeleiden worden verlaagd.

Voorstel B.4.

De overheid verlaagt de lasten op de laagste lonen.

C. Gezondheidszorg

Jong Groen vindt dat iedereen recht heeft op een gepaste gezondheidszorg, niet alleen voor fysieke problemen maar ook voor psychologische klachten. Iemand die zich rond de armoedegrens en/of in economische moeilijkheden bevindt, schraapt gezondheidszorg meestal als eerste uit zijn budget. Nochtans is dat een zeer belangrijk aspect van een kwaliteitsvol leven.

Voorstel C.1.

Alle vormen van gezondheidszorg, zowel fysieke als psychologische zorg, worden toegankelijk via wijkgezondheidscentra. Op die manier garandeert de overheid voor iedereen het recht op kwalitatieve

basiszorgverlening. De oprichting van wijkgezondheidscentra wordt een gemeentelijke bevoegdheid. Bovendien moet er minstens 1 wijkgezondheidscentra per gemeente zijn.

Er moet gewerkt worden aan preventieve gezondheidszorg, met bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Voorstel C.2

Er wordt sterk ingezet op preventieve gezondheidszorg bij kwetsbare groepen door via gepaste kanalen drempels weg te werken. Mensen in armoede zijn een specifieke doelgroep in het medisch preventiebeleid. Basishygiënische faciliteiten moeten gratis aangeboden worden aan zij die daar zelfstandig geen toegang tot hebben.

Voorstel C.3.

Basisgezondheidszorg moet, net als het verkrijgen van medicatie op voorschrift, voor iedereen gratis zijn. Iedereen, daarmee bedoelen we iedere persoon die behoefte heeft aan gezondheidszorg, dus ook mensen zonder papieren. Indien nodig kan de zorg ook aan huis verleend worden. Om deze maatregel betaalbaar te houden pleit Jong Groen voor het invoeren van het Kiwi-model. Dit betekent dat de overheid per medicijn enkel nog de goedkoopste variant gratis aanbiedt. Welke de goedkoopste is wordt bepaald aan de hand van een 5-jaarlijkse openbare aanbesteding. Buiten de basisgezondheidszorg moeten medicijnen voor zeldzame ziektes worden terugbetaald indien de gunstige effecten van het medicijn wetenschappelijk bewezen kunnen worden.

Onze gezondheid gaat ook over mentaal welzijn. Daarom vinden we dat ieder mens recht heeft op een kwaliteitsvolle en toegankelijke, psychische hulpverlening zonder wachtlijsten. Bovendien moet het taboe rond geestelijke gezondheidszorg doorbroken worden. Zo bevorderen we het algemeen welzijn van mensen in armoede.

Voorstel C.4.

Geestelijke gezondheidszorg maakt integraal deel uit van basisgezondheidszorg. Daardoor moet het ook gratis zijn voor iedereen, dus ook voor mensen zonder papieren. Iedereen die er behoefte aan heeft, moet zorg krijgen. Daarbij mogen we een belangrijk aspect van kwalitatieve hulpverlening niet uit het oog verliezen: enkel erkende psychiaters, psychologen en therapeuten kunnen deze dienst gratis verlenen. Indien nodig, kan de zorg ook aan huis verleend worden.

Voorstel C.5.

Tegelijkertijd wordt het professionele aanbod fors uitgebreid om de bestaande wachtlijsten weg te werken.

Voorstel C.6.

We doorbreken het taboe op geestelijke gezondheidszorg door campagnes en door het maatschappelijk debat te voeren op gepaste plaatsen (bv. in onderwijs).

D. Huisvesting

Er bestaat een structurele ongelijkheid op de huizenmarkt tussen zij die een woning bezitten, en zij die levenslang huren. Bovendien zorgen de lage tarieven van de successierechten (het erfrecht)

ervoor dat het erven van woningen voordelig is. Dit bevoordeelt kinderen wiens ouders onroerend goed bezitten. Dit systeem moet doorbroken worden door middel van woningcoöperatieven.

Voorstel D.1.

De overheid creëert het wettelijke kader voor en stimuleert woningcoöperatieven. Deze coöperatieven spelen de hoofdrol in de evolutie van een private woningmarkt naar een woningmarkt grotendeels in gemeenschappelijk bezit. De overheid waakt over het democratische karakter van deze coöperaties en vermijdt monopolies. Coöperanten huren een woning van de coöperatie en bouwen met deze huur kredieten op. Met dit krediet kunnen zij – na het bereiken van het vereiste aantal, de ‘prijs’ van het huis – het vruchtgebruik van de woning verwerven voor de verdere duur van hun leven.

De woonkost beheersen is een cruciaal onderdeel van armoedebestrijding. Momenteel gaat vaak twee derde van iemands budget naar wonen, terwijl dat maximum een derde zou mogen zijn. De hoge woonkost is voor veel mensen zo'n grote hap uit hun budget dat andere noodzakelijke kosten erdoor in het gedrang komen. We formuleren daarom volgend voorstel:

Voorstel D.2

We voeren righthuurprijzen in afhankelijk van de kwaliteit van de woning om disproportionele huurprijzen te vermijden. Dit om een beeld te scheppen voor de huurder.

Mensen in armoede vallen vaak ten prooi aan huisjesmelkers en komen in dure, slecht onderhouden woningen terecht. Nochtans is een kwalitatieve woonst een basisrecht, vastgelegd in de grondwet. De overheid moet dit recht dan ook garanderen.

Voorstel D.3.

De overheid, in samenwerking met de huurdersbond, is verplicht om alle types woningen op kwaliteitsvereisten te onderzoeken. In samenwerking met lokale besturen zorgt de overheid voor kwaliteitscontroles en spoort ze huisjesmelkerij actief op.

Mensen in armoede verkeren in een preciaire situatie en kunnen gemakkelijk het dak boven hun hoofd verliezen: doordat ze de huur niet meer kunnen betalen, doordat hun woonst onbewoonbaar werd verklaard,... De overheid moet ook hier het recht op een woning garanderen.

Voorstel D.4.

Huurders die wegens onbewoonbaarverklaring uit hun huis worden gezet, moeten beter begeleid worden. De overheid staat in voor voldoende noodwoningen om dakloosheid te allen tijde tegen te gaan. Ze beschouwt minderjarigen zonder netwerk als absoluut prioritaire doelgroep.

Ook particulieren kunnen hun steentje bijdragen om het recht op wonen voor iedereen te garanderen, begeleid door de overheid.

Voorstel D.5.

Langdurige leegstand moet op korte termijn bestreden worden met een fiscale maatregel. Een optionele onteigening moet op lange termijn of bij verkrotting mogelijk zijn.

Om mensen in een precare situatie beter te ondersteunen op de private huurmarkt, zou lidmaatschap van de huurdersbond voor hen gratis moeten zijn.

Voorstel D.6.

Maak automatisch een gratis lidmaatschap van de huurdersbond mogelijk voor mensen in of op de rand van armoede.

Mensen in armoede worden op de huurmarkt vaak gediscrimineerd, omwille van hun lage en/of onzekere inkomen, omwille van hun achtergrond of afkomst. Dit moet prioritair bestreden worden.

Voorstel D.7.

We voorzien praktijktesten op de huurmarkt om het discriminatieverbod op de woningmarkt te handhaven.

De wetgeving moet de realiteit volgen, helaas gebeurt dat op vlak van huisvesting nog niet altijd. Jong Groen pleit ervoor dat de overheid een kader biedt voor de verschillende nieuwe woonvormen die vandaag de dag breed ingang vinden.

Voorstel D.8.

Nieuwe woonvormen zoals cohousing, community land trust, solidair wonen, mobiel wonen en het verhuur van kamers en studio's aan niet-studerende jongvolwassenen, die vaak goedkoper en dus toegankelijker zijn, moeten door de wetgeving ondersteund in plaats van ontmoedigd worden.

Regelgeving die deze woonvormen in de weg staat (zoals een lagere uitkering wanneer je samenwoont), moet worden aangepast. We pleiten voor een individualisering van sociale rechten: iedere mens moet op zelfstandige basis aanspraak kunnen maken op 100% van zijn/haar sociale rechten, ongeacht waar en hoe hij/zij woont.

E. Schuldbemiddeling en financiële problemen

Armoede begint vaak wanneer mensen hun stapel openstaande rekeningen niet meer kunnen betalen. Een snelle en doeltreffende behandeling van schuldenproblematiek is dan ook absoluut noodzakelijk om te vermijden dat we dweilen met de kraan open.

Voorstel E.1.

Wie schulden heeft, kan daarvoor onmiddellijk hulp krijgen bij gespecialiseerde diensten van het OCMW en het CAW. Wachtlijsten zijn uit den boze.

Deurwaarders en incassobureaus werken niet gratis. De kosten die ze maken worden doorgerekend aan de persoon met schulden. Deze invorderingskosten werken enkel meer schulden in de hand. Daarom volgend voorstel:

Voorstel E.2.

Er komt een maximum op de invorderingskosten van schuldeisers als iemand openstaande rekeningen heeft.

Een collectieve schuldenregeling is een gerechtelijke procedure voor structurele schuldproblemen. De rechter stelt een bemiddelaar aan die onderhandelt met de schuldeisers en een afbetalingsplan

opstelt. De bemiddelaar is meteen ook de budgetbeheerder van de persoon met schulden. Momenteel zorgt dat voor een groot nadeel: de betrokkene geeft een groot deel van zijn privacy op. Dat hij in een schuldprocedure zit, kan bijvoorbeeld naar zijn werkgever worden gecommuniceerd. Jong Groen wil iets veranderen aan de verschillende gebreken van deze procedure:

Voorstel E.3.

De procedure van collectieve schuldenregeling gebeurt met meer respect voor de privacy. De identiteit van de persoon met schulden is enkel bekend bij de rechter en bij de schuldbemiddelaar.

Voorstel E.4.

Om mensen zekerheid te geven tijdens deze procedure, kunnen ze tijdens die periode niet uit hun woning worden gezet. Om de rechten van de verhuurder ook te vrijwaren, treedt het OCMW hier op als nieuwe huurder en onderverhuurt deze op zijn beurt aan de (huidige) huurder.

Eén van de oorzaken dat mensen in de schulden komen en blijven zitten is dat bepaalde kredietverstrekkers wurgrentes aanrekenen. Hierdoor betaalt de schuldenaar uiteindelijk meer geld aan de rente dan aan ontleend kapitaal. Door een harde limiet te zetten op het totale rentebedrag, biedt men schuldenaars perspectief op terugbetalingen.

Voorstel E.5.

De totale rentelast die een schuldenaar betaalt op zijn aangemaakte schulden, mag nooit meer dan 100% van het oorspronkelijke krediet bedragen.

F. Energie

Mensen in armoede zijn vaak genoodzaakt om de goedkoopste woningen op de huurmarkt te huren. Die zijn vaak oud en slecht geïsoleerd. Tegelijkertijd stijgen de prijzen voor elektriciteit al een aantal jaren. Voor Jong Groen moeten huiseigenaars dan ook op verschillende manieren gestimuleerd worden om hun woningen energiezuinig te maken.

Voorstel F.1.

De subsidies voor energiebesparing en isolering worden opgetrokken én zijn zonder een grote administratieve rompslomp aan te vragen door korting te geven op de factuur. De subsidies stijgen naarmate de isoleringsbehoefte van de woning.

Als gevolg van de prijsstijgingen van elektriciteit worden steeds meer mensen geconfronteerd met energiearmoede: ze kunnen de kostprijs van gas en elektriciteit niet langer betalen. Tegelijkertijd heeft deze groep mensen vaak niet de toegang tot informatie die hen aan een goedkoper contract kan helpen.

Voorstel F.2.

Iedereen heeft recht op een gratis prijsvergelijking tussen het Gemeenschapshuis (cfr. Infra). Het Gemeenschapshuis helpt om het meest gunstige contract af te sluiten.

Jong Groen wil ook een betere oplossing voor energieschulden. Vandaag worden mensen gedwongen die af te betalen via een budgetmeter. Op die manier wordt de duurste vorm van gas en elektriciteit opgelegd aan mensen in armoede. Jong Groen stelt een rechtvaardigere oplossing voor:

Voorstel F.3.

Iedereen met energieschulden heeft recht op een afbetalingsplan van minstens 6 maanden. De schuldaflossing kan niet gebeuren via een budgetmeter.

In principe kunnen mensen niet worden afgesloten van elektriciteit. Helaas gebeurt dit in de praktijk nog steeds. Dit is voor Jong Groen onaanvaardbaar en we vragen dan ook een onmiddellijke toepassing van de wet. Bovendien zou dit niet enkel moeten gelden voor elektriciteit, maar zou dit recht ook moeten worden uitgebreid naar aardgas en leidingwater.

Voorstel F.4.

Mensen kunnen niet afgesloten worden van gas, elektriciteit of leidingwater. Het recht op een minimum aan elektriciteit wordt uitgebreid met het recht op een minimum aan aardgas en leidingwater. Het beschermend statuut, dat recht geeft op een minimale levering van energie, wordt automatisch toegekend.

Vervuilde energie is vaak goedkoper. We willen mensen in armoede de kans geven om gebruik te maken van groene energie, maar we willen er ook voor zorgen dat ze meer overhouden per maand

Voorstel F.5.

De gewestelijke overheid biedt personen en gezinnen in armoede de mogelijkheid via een lange termijnafbetalingsplan op hernieuwbare energie over te schakelen. De maandelijkse kost hiervan voor gezinnen in armoede mag ten hoogste gelijk zijn aan de maandelijkse prijs van de goedkoopste energieleverancier die niet met hernieuwbare energie werkt.

G. Mobiliteit

Volgens onderzoek van het project Mobikansen kan 67% van de mensen in armoede moeilijk werk vinden door een gebrek aan mobiliteit. Door een beperkte mobiliteit zijn sommige openbare diensten of maatschappelijk rechten letterlijk en figuurlijk onbereikbaar. Bovendien leidt vervoersarmoede tot isolement. Zowel de fysieke als niet-fysieke drempels voor verplaatsingen worden voor iedereen weggenomen, met een bijzondere aandacht voor de drempels die mensen in armoede ondervinden. Jong Groen pakt dit aan via volgende voorstellen:

Voorstel G.1.

Openbaar vervoer moet toegankelijk zijn voor iedereen. Trein, tram en bus zijn gratis voor iedereen die minder dan 19 645 euro op jaarbasis verdient (= bovenschrijf eerste belastingschijf).

Voorstel G.2.

De dienstverlening voor het openbaar vervoer wordt fors uitgebreid. Elke Vlaming en Brusselaar die in een woongebied woont, moet binnen een straal van maximum 750 meter een bus- tram- en/of metrohalte in de buurt hebben.

Er moet niet enkel ingezet worden op het openbaar vervoer om beperkte mobiliteit aan te pakken, maar ook op het gebruik van de fiets.

Voorstel G.3.

Er wordt maximaal geïnvesteerd in een veilige infrastructuur voor voetgangers en fietsers.

Afgescheiden voet- en fietspaden en veilige oversteekplaatsen zijn een topprioriteit. Daar aansluitend voorziet het een beleid dat aandacht heeft voor genoeg comfortabele fietspaden en fietsenstallingen.

Voorstel G.4.

Het Gemeenschapshuis zorgt via fietsherstelplaatsen voor deelfietsen voor tewerkstelling van kwetsbare doelgroepen binnen de sociale economie.

Voorstel G.5.

De overheid ondersteunt en stimuleert het aanbieden van deelfietsen. De kostprijs dient zo te worden gezet dat het voordelig is ten opzicht van andere modi.

Voorstel G.6.

Gemeentelijke instellingen en gebouwen, diensten van algemeen nut en tewerkstellingspolen dienen goed bereikbaar te zijn per openbaar vervoer. Voor locaties waar een groot werkaanbod is met shiften (waar mensen in armoede vaak werken) worden aanvullende diensten ondersteund die als flexibele vervoersdienst een aanvulling bieden.

Jong Groen wil ijveren voor de oprichting van een mobiliteitsloket. Deze dienst behoort tot het Gemeenschapshuis en wil werken rond het thema vervoersarmoede.

Voorstel G.7.

Vzw's rond armoede en geïnteresseerde vrijwilligers worden bij elkaar gebracht waar ze samen kunnen werken rond het thema vervoersarmoede. Ze vormen een zogenaamd mobiliteitsloket waar iedereen, zowel behoevenden als niet-behoevenden terecht kunnen voor mobiliteitsadvies. Dit mobiliteitsloket opereert onder de paraplu van het Gemeenschapshuis.

Voorstel G.8.

Naast mobiliteitsadvies geven, neemt het mobiliteitsloket ook het voortouw in het opzetten van collectieve acties zoals particulier autodelen en collectieve rijlessen. De overheid breidt het systeem van autodelen uit en faciliteert gebruik door kwetsbare doelgroepen.

Als laatste moet de nood aan woon-werkverkeer verminderen door flexibel werk mogelijk te maken.

Voorstel G.9.

De overheid bemoedigt vormen van flexibel werken (thuiswerk, decentraal werken, glijdende uren) om zo de nood aan woon-werkverkeer te verminderen.

H. Communicatie over en naar mensen in armoede

Vandaag spreekt men veel over armoede zonder dat mensen in armoede zelf aan het woord komen. Daardoor ontstaat snel een verkeerd beeld van armoede en mensen die in armoede leven. Jong Groen beschouwt het nochtans als de plicht van de 'neutrale' media om een eerlijk en correct beeld te geven van de zaken die in de pers aangekaart worden.

Voorstel H.1.

De media, en zeker de openbare omroep, moet een zo veelzijdig mogelijk beeld schetsen van de problemen waar mensen in armoede, zowel in binnen- als buitenland, mee worden geconfronteerd.

Ongegronde clichébeelden hebben verregaande gevolgen, aangezien ze de solidariteit ondergraven. Om dit te voorkomen, lanceert Jong Groen volgend voorstel:

Voorstel H.2.

Net zoals mensen via campagnes gesensibiliseerd worden over ontwikkelingssamenwerking om het draagvlak ervoor te behouden en te vergroten, moet de overheid ook sensibiliseringscampagnes over armoede subsidiëren.

Daarnaast stellen we vast dat mensen in armoede vaak hun weg naar de dienstverlening niet vinden, omdat hulp teveel verspreid is geraakt over verschillende instanties en omdat die instanties te weinig bekend zijn. Het is belangrijk dat informatie en diensten makkelijk toegankelijk zijn om zo de drempels voor maatschappelijke dienstverlening zoveel mogelijk te verlagen. Om aan deze nood te voldoen wil Jong Groen verschillende organisaties centraliseren in een Gemeenschapshuis:

Voorstel H.3.

Jong Groen vraagt de oprichting van een Gemeenschapshuis waarin het huidige OCMW opgaat. De huidige structuur van het OCMW (dat wil zeggen: politiek aangestuurd) blijft grotendeels behouden. De politieke aansturing gebeurt rechtstreeks door de gemeenteraad in plaats van door een aparte OCMW-raad. Het Gemeenschapshuis heeft een één-loket functie, dat betekent dat iedereen er terecht kan voor elke soort vraag in verband met sociale dienstverlening. Het is een publiek trefpunt waar ook andere organisaties voor andere doelgroepen (zoals Kind en Gezin, CAW, wijkgezondheidscentra, sociale restaurants, Justitiehuisen, sociale activiteiten ...) gevestigd zijn, zodat mensen in nood alle dienstverlening op één plaats vinden aan een sociaal tarief. Dat zorgt niet enkel voor een toegankelijke en efficiëntere dienstverlening, maar creëert ook ontmoeting tussen verschillende mensen in de samenleving. Per stad of gemeente zijn er voldoende gemeenschapshuizen om aan de behoefte tegemoet te komen, om lokale verankering te verkrijgen en om te kunnen garanderen dat de gemeenschapshuizen gemakkelijk bereikbaar zijn.

Voorstel H.4.

Het Gemeenschapshuis werft opnieuw meer maatschappelijke werkers aan die voldoende tijd krijgen om mensen echt te begeleiden en correct door te verwijzen naar bepaalde hulpverlening. Bureaucratie mag niet in de weg staan van goede begeleiding en ondersteuning.

De informatievoorzieningen van de overheid en diensten als het openbaar vervoer dienen toegankelijk te zijn voor wie geen toegang heeft tot internet, niet kan lezen of de taal niet geheel machtig is of het systeem niet goed snapt. Daarom moet het Gemeenschapshuis internettoegang voorzien. Bovendien worden consulenten bij het Gemeenschapshuis, of andere geïnteresseerde vrijwilligers, ondersteund in het aanleren van de skills aan de doelgroepen.

Voorstel H.5.

Het Gemeenschapshuis voorziet in internettoegang voor wie daar nood aan heeft. Zowel Wi-Fi als een aantal pc's met internettoegang worden aangeboden.

Voorstel H.6.

Het Gemeenschapshuis voorziet in workshops en lessen om burgers wegwijs te maken in de samenleving. In deze lessen kan men dan leren omgaan met het openbaar vervoer, de belastingen, verkiezingen...

Mensen zijn zich niet altijd bewust van de rechten die ze hebben. Dat kan leiden tot onderbescherming, een situatie waarbij mensen wel recht hebben op maatschappelijke dienstverlening maar er geen gebruik van maken. Daarom moeten sociale rechten zoveel mogelijk automatisch worden toegekend, zonder nodeloze administratie. Straathoekwerkers moeten daarom actief het aanbod van het Gemeenschapshuis verspreiden.

Voorstel H.7.

Straathoekwerkers communiceren proactief over de dienstverlening van het Gemeenschapshuis en wijzen mensen op hun rechten. Zo brengen we de informatie tot bij de mensen.

Voorstel H.8.

Sociale rechten worden automatisch toegekend.

Ook lokale vzw's moeten meer gepromoot worden:

Voorstel H.9.

De overheid moet lokaal verankerde vzw's die werken aan armoede meer in de kijker zetten en meer ondersteunen. De overheidscommunicatie hierover moet op een efficiënte manier gebeuren, vaak vinden mensen hun weg niet naar dergelijke organisaties. De overheid zet er een campagne voor op. In het bijzonder de buddywerkingen, waarbij twee mensen uit verschillende leefwerelden iets samen doen en zo elkaars leefwereld beter leren kennen, worden door de overheid aangemoedigd en ondersteund.

I. Voeding

Voeding is een essentieel element in het dagelijks leven. Mensen die in armoede leven, zijn echter vaak genooddaakt te besparen op (kwaliteitsvol) voedsel.

Voorstel I.1.

De consumptie van gezonde voeding moet aantrekkelijk gemaakt worden door enerzijds een vettaks op te leggen en anderzijds door een lage maximumprijs voor groenten en fruit te voorzien. Wanneer de maximumprijs te laag is voor de producenten, moet de overheid bijspringen met de opbrengst van de vettaks. Ook zorgen we ervoor dat in voedselpakketten meer gezonde voeding zit. Het is bovendien belangrijk dat jongeren al vroeg met gezonde voeding in contact komen. Dat zorgt immers voor energie, is noodzakelijk voor de fysieke ontwikkeling en beperkt medische kosten omwille van gezondheidsproblemen.

Voorstel I.2.

Jongeren moeten, naar Brits voorbeeld, vanaf het lager onderwijs minstens één keer per dag een gezonde maaltijd op school krijgen.

Voorstel I.3.

De overheid moet actief projecten ondersteunen die maaltijden aanbieden voor mensen die leven in armoede. Dat kan door meer openbare ruimtes open te stellen voor dergelijke maaltijden, en door het voor grootwarenhuizen interessanter te maken om voedseloverschotten weg te schenken aan armoedeorganisaties. Hierop wordt geen enkele vorm van belasting geheven.

J. Steun tegen misbruik

Mensen in armoede zijn kwetsbaarder dan anderen voor allerlei vormen van misbruik, zoals bijvoorbeeld huisjesmelkerij of oplichting. De overheid dient dit beter op te volgen.

Voorstel J.1.

De overheid volgt misbruik tegenover en uitbuiting van mensen in armoede beter op en ondersteunt deze mensen actiever.